

Rubabə Muradova! İllərdən bəri qəlbimizi rıqqətə gətirən, ruhumuzu oxşayan bir səsin sirrini, seyrini dərk etməyə çalışıram. Onun yaradıcılığından söhbət açarkən istər-istəməz repertuarındaki “Qaragilə” mahnısını xüsusi olaraq qeyd etmək istəyirəm. Qoy xanəndələrimiz məndən inciməsinlər. Onların ifasında “Qaragilə” Rubabə xanımın ifa etdiyi “Qaragilə”dən tamamilə fərqlənir. Hər dəfə onun “Qaragilə”sini dinlədikcə bu mahnının adı bir ifa olmadığını, Rubabə xanım bizlərə adi danışığında deyə bilmədiyi hansısa incə bir mətləbi çatdırmaq istədiyini dumanlı şəkildə anlayırdım.

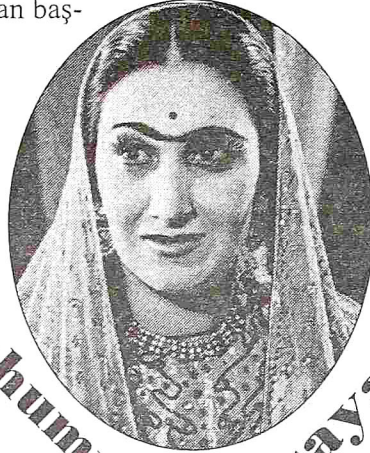
Bu incə mətləbin nədən ibarət olduğunu çox sonralar-öz doğma Qarabağımızdan didərgin düşəndən sonra dərk elədim. İllərdən bəri sinəsində sağalmaz yaraları olan, o taya, bu taya bölünmüş Azərbaycanımızın “iki canda” döyünən bir ürəyin nisgilini, dözülməz ağrısını, acı fəryadını, bütün yaradıcılığında ifa edən Rubabə xanımın ən təsirli nidaları bu mahnıda cəmləşmişdir:

**“Dərbənd aralı,
Könlüm yaralı!”**

Kəlmələri ilə “Oyanın ey millət! Vətən nisgilinə, doğma ocaq həsrətinə, dədə-baba yurdlarımızın yağılar əlinə keçməsinə imkan verməyin! Yoxsa xalq kimi məhv olarıq!” deməmişdimi?

Biz isə bu nisgili məhz Rubabə xanımın şəxsi dərdi kimi qəbul etməyə çalışmışıq. Rubabə xanım bizim yaşayacağımız köçkünlük həyatının acı iztirablarını hələ o zamanlar duyur, dərk edirmiş.

1988-ci ildən başlanan elan olunmamış Qarabağ savaşı, torpaqlarımızın işğalı əslində Azərbaycan xanlıqlara parçalandığı dövrdən, o taya-bu taya bölündüyü vaxtdan baş-

Rubabə Muradova
oxşayan

SƏS

lanmamışdımı?

**“Heydər baba,
yolum səndən kəc oldu,
Ömür keçdi,
gələmmədim, gec oldu!”**

Bir xalqın iki böyük sənətkarı o taya-bu taya bölünmüş bir məmləkətin ağır əzab yükünü yaşadılar. Hər iki sənətkarın ömür yolundakı oxşarlıq bu sətirlərdə necə də öz ifadəsini tapır. Güman edirəm ki, Rubabə xanım bu sətirləri öz sehirli səsi ilə ifa edərkən ustad Şəhriyarın “Heydər babaya salam” poemasında olan fəlsəfi fikirləri ifadə edə bilmişdi. Bir-birinin müasiri olan bu iki sənətkar Azərbaycanı bütöv bir varlıq kimi görməyə çağırardılar. Belə bir ağır

faciəni yaşamaq ulu Şəhriyarımızın, təkrarolunmaz Rubabəmizin tale qismətinə yazıldı! Hər iki sənətkarın yaradıcılığında doğma ocaq – Vətən həsrəti onların yaradıcılığının ana xəttini təşkil edir.

Cənub həsrəti– Təbriz, Ərdəbil nisgili. Əsrlər boyu Göycə gölü kimi tarixin səhifələrində iz qoyan gölümüz bu gün “Sevan” gölü kimi düşmənlərin əsarətində deyilmi?! İrəvan xanlığının mərkəzi olan İrəvan şəhəri mənfur erməni tayfasının özlərinə paytaxt etdikləri Yerevan şəhəri deyilmi?! Borçalımız, Dərbəndimiz özge dövlətlərin ərazisində qalmayıbmı?! Nədənə “Qaragilə”nin sirlərini bu cür anlayır və onu ifa edən müğənnilərə müraciət edirəm:

**Qoyma qızıl güllər əssin,
Oxuma “Qaragilə”ni!
Qoyma qəm səbrimi kəssin,
Oxuma “Qaragilə”ni!**

**Sınıb könlüm, sınıb sazım,
Necə ildir gəlmir yazım.
Daha yoxdur işvə -nazım,
Oxuma “Qaragilə”ni!**

**Otağına girəmmədim,
Qönçə gülün dəvəmmədim.
Bir xoşbəxt gün görəmmədim,
Oxuma “Qaragilə”ni!**

**Təbrizimdə izim qaldı,
Borçalımda sözüm qaldı,
Dərbəndimdə gözüm qaldı,
Oxuma “Qaragilə”ni!**

**Həm yaslıyam, həm yaralı,
Mənəm taleyi qaralı,
Kölən “Qarabağ maralı”**

Oxuma "Qaragilə"ni!

*Sinəm çalın-çarpaz dağlı,
Dərdim naləli, həm ahlı!
Qarabağın yolu bağı,
Oxuma "Qaragilə"ni!*

*Görmürəm qışın, yazını,
Fələk yazıb bu yazını.
Çəkə bilmirəm nazını,
Oxuma "Qaragilə"ni!*

*Yurdlarımız talan oldu,
Kərbəla tək viran oldu!
Keçən keçdi, olan oldu,
Oxuma "Qaragilə"ni!*

*Bu ayrılıq havasıdır,
Köçkünlüyün cəfasıdır,
Rubabənin nəvasıdır,
Oxuma "Qaragilə"ni!
Oxuma "Qaragilə"ni!*

Nə qədər ki, "Qaragilə" adi mahnı kimi ifa olunur, onun sirləri də təhrif olunacaq! Nə qədər ki, özümüz özümüzü dərk edə bilmirik faciələrimizin, qurbanlarımızın sonu olmayacaq! Nə qədər ki, dədə-baba ocaqlarımızın itkisini Şəhriyarımız kimi, Rubabəmiz kimi dərk edə bilmirik bizi bundan da ağır müsibətlər gözləyə bilər! Gəlin öz vətənimizi Rubabə xanım kimi sevməyi bacaraq!

Fazilə Qaraxanqızı